

XINA I TAIWAN: ENTESES I DESENCONTRES

Manel Ollé¹

La guerra freda va deixar dues alemanyes, dues corees i també dues xines. Amb el triomf de la revolució liderada per Mao Zedong l'octubre de 1949 la Xina va quedar dividida per un "teló de bambú" en dos territoris asimètrics: per un costat hi havia la República Popular de la Xina en el gran continent governat pel partit Comunista i per l'altre, a la petita illa de Taiwan, la República de Xina, governada pel *Kuomintang*, el Partit Nacionalista xinès de Chiang Kai-shek. L'una entrava en l'esfera soviètica, l'altra comptava amb el suport militar i econòmic dels Estats Units. A banda de la partició fruit de la lògica dels blocs de la postguerra, hi havia encara l'ombra d'altres factors anteriors que complicaven la cosa: Taiwan havia format part de l'imperi japonès durant cinquanta anys, entre 1895 i 1954, i això deixava unes quantes ferides obertes, que encara no s'han tancat.

Diu la primera frase de *La Història dels tres regnes (Sanguo yanyi)*, una de les més famoses novel·les clàssiques xineses que data de la primera meitat de la dinastia Ming: "Quan el regne duu molt de temps desunit, s'uneix: quan duu molt de temps unit, se separa". Encara que el discurs historiogràfic tradicional xinès hagi tendit a minimitzar-la, aquesta alternança de períodes d'unió i de desunió constitueix un patró característic de la història xinesa. Avui que l'excolònia britànica de Hong Kong es reintegra -exactament el primer de juny de 1997- a la sobirania xinesa després d'un segle i mig de control britànic, la interrogació prospectiva sobre quins poden ser els possibles escenaris en què es pot moure el futur de Xina durant les properes dècades no pot deixar de considerar la possible unitat o disgregació de l'estat com un factor determinant en l'horitzó que es dibuixa.

La qüestió de la unitat xinesa no es redueix als problemes que graviten al voltant de la reunificació efectiva o problematitzada de "les altres Xines" -Hong Kong i Taiwan- que els avatars de la història contemporània han situat al marge de l'òrbita central de Beijing. La qüestió de la unitat de Xina es pot contemplar també a escala interna de la República Popular Xina. Alguns analistes apunten a l'agudització dels desequilibris regionals, -econòmics, socials i demogràfics- que s'estan produint amb el vertiginós desenvolupament de les províncies costaneres del sud de Xina, com un focus de tensions latents que es podria activar en una dinàmica a mitjà termini de centrifugació imparable i de consolidació de poders regionals amb interessos radicalment contraposats en el context d'una situació de buit de poder i d'incertesa política i social.

Cal no oblidar d'altra banda que quan parlem de Xina no estem parlant de cap estat-nació consolidat sinó d'un dels últims grans imperis pervivents, que inclou ètnies, cultures, llengües i nacions molt diverses. Són ben conegudes les tendències secessionistes del Tibet, de Mongòlia interior i del Xinjiang, és a dir el turquestan xinès, amb habitants musulmans d'ètnia uighur, veïns i

1 Professor d'història i cultura de la Xina a la Universitat Pompeu Fabra de Barcelona.

culturalment indestriables dels habitants de les repúbliques exsoviètiques del Kazahstan i del Tajikistan. Es tracta en els tres casos d'extensos territoris de frontera, incorporats al domini imperial xinès durant l'última dinastia manxú dels Qing, de població relativament escassa, amb un alt valor estratègic-militar i amb un gran potencial de riquesa en el subsol. Es tracta a més en total de la tercera part del territori de l'actual República Popular Xina.

Tot plegat fa que les autoritats de Beijing no menystinguin en absolut aquestes tendències disgregadores de la perifèria, i menys després d'haver contemplat com es disgregava la Unió Soviètica: a la política sistemàtica de repoblació massiva de les províncies del nord-oest amb xinesos de l'ètnia xinesa *han* dominant per tal de minoritzar els pobladors autòctons, s'hi afegeix una repressió policial implacable que queda patent en les dades de detencions de presumptes activistes independentistes. Donen una certa idea de com de seriosament es prenen l'afer les autoritats de Beijing els més de cinc mil uighurs del Xinjiang -intel·lectuals, artistes, líders religiosos i activistes clandestins- que han estat detinguts des del mes de maig de 1996.

Però no és la més o menys plausible o inversemblant disgregació de l'actual República Popular de Xina la qüestió que aquí ens ocupa, sinó l'anàlisi dels factors històrics que incideixen -al costat de factors geopolítics, socials i ideològics- sobre la situació actual i les perspectives de futur de les relacions entre Xina i Taiwan,

L'illa i el continent

Malgrat la proximitat de l'illa de Taiwan amb la costa del continent xinès, -tot just 224 quilòmetres- abans del segle XVII l'imperi xinès practicament havia viscut completament d'esquenes a l'illa de Taiwan, una illa fins llavors habitada per una escàs contingent de pobles aborígens de cultures no sinitzades, connectades culturalment més aviat amb els àmbits de les illes del pacífic .

Durant la dinastia Ming (1368-1644) l'illa de Taiwan es va convertir en una base d'operacions i un port d'escala per als *wokou*, -literalment "nans-pirates"- els pirates i comerciants clandestins sino-japonesos que des del segle XV assolaven les costes xineses. A partir del segle XVI, Taiwan es va esdevenir també una escala habitual en la navegació dels juncs xinesos procedents de la província veïna del Fujian que comerciaven i emigraven cap al sud-est asiàtic, cap al *Nanyang* -els oceans del sud- seguint un traçat que començava a la zona de la badia d'Amoy- Xiamen, Quanzhou i Zhuangzhou-, baixava per Luzon i Borneo fins arribar a Java, Sumatra i Malàisia.

Pel que fa a la denominació de l'illa, durant la dinastia Ming (1368-1644), l'illa era assimilada freqüentment amb l'arxipèlag de Liuqiu, que comprèn la constel·lació d'illes que tracen un arc entre Taiwan i Japó, incloent l'illa avui japonesa d'Okinawa. Més tard es va estendre l'ús del nom xinès de Taiwan, paral·lament al nom portuguès de Formosa.

A partir de la tercera dècada del segle XVII Taiwan es va convertir en un dels escenaris principals de les rivalitats imperials entre holandesos i espanyols a l'Àsia Oriental. Van ser els espanyols de Manila i els holandesos de Batàvia els

primers poders estrangers que van establir assentaments i fortificacions estables a l'illa en la seva política de rivalitats imperials per controlar canals de comerç directe amb el continent xinès. Els castellans de Manila van mantenir dues petites fortificacions estables amb els noms de San Salvador i Santo Domingo a Hoping (Keelung) i Tamsiu, al nord de l'illa de Taiwan entre els anys 1626 i 1642, quan els holandesos els van expulsar. La immigració massiva de xinesos a Taiwan va començar a prendre unes proporcions importants amb aquests establiments europeus.

L'any 1624, després d'haver estat expulsats de les illes Penghu -també conegudes com illes Pescadores-, situades a mig camí entre la costa continental xinesa i la costa de l'illa de Taiwan, els holandesos de Batàvia es van establir al sud-oest de l'illa, on van erigir el castell de Zeelandia, en el lloc on es troba l'actual ciutat taiwanesa de Tainan. El contingent de població xinesa de la colònia xinesa de Zeelàndia era de característiques similars als de la Manila castellana de l'illa de Luzon i de la Batàvia holandesa de l'illa de Java. Es tractava d'una migració emmarcada en un ampli procés de diàspora mercantil -il.legal des del punt de vista de les autoritats xineses- i afavorit per les potències imperials europees, que trobaven en aquesta diàspora mercantil fujianesa l'única via d'accés a una imperi xinès impermeable a cap interacció amb ells. Cap a l'any 1660 més de 50.000 xinesos del continent havien emigrat ja a l'illa, convertida en la més prospera de les colònies holandeses d'ultramar.

En el context dels conflictes bèl.lics sucesòris del canvi dinàstic xinès, amb el pas de la dinastia Ming a la dinastia manxú dels Qing (1644-1911), l'almirall fidel als Ming, Zheng Chenggong -esmentat a les fonts europees amb el nom de Koxinga- va assetjar les posicions holandeses fins que amb una flota de 900 naus i més de 250000 homes va expulsar els holandesos l'any 1661 i va convertir l'illa de Taiwan en una prefectura imperial sota el domini dels anomenats Ming del sud, que encara controlaven en rebel.lia algunes zones del sud de Xina. Dues dècades més tard, l'any 1684, la nova dinastia manxú dels Qing va assolir el control efectiu de Taiwan i la va incorporar plenament a l'imperi com una prefectura regular.

La presència xinesa a Taiwan es va consolidar durant l'última dinastia imperial dels Qing. La sinització de la costa occidental de l'illa es va accentuar progressivament durant els segles XVIII i XIX amb un important flux migratori, empès per la pressió demogràfica i per la necessitat de buscar noves terres amb què satisfer les demandes creixents que generaven les xarxes comercials de la diàspora comercial fujianesa, especialment en el sector del sucre de canya. Cap a l'any 1800, la prefectura de Taiwan havia arribat ja als dos milions d'habitants, procedents majoritàriament de la província del Fujian i en menor mesura del Guangdong. L'any 1885, Taiwan passava a ser una província xinesa.

Sota el signe del sol naixent

El procés de sinització de la costa occidental de Taiwan es va interrompre a finals del segle XIX amb la conquesta de l'illa per part dels japonesos. El tractat de pau de Shimonoseki de 1895, amb el qual es segellava la derrota xinesa en

la guerra pel control de Corea, posava en mans japoneses l'illa de Taiwan i el petit arxipèlag de Penghu.

La Xina imperial dels Qing arribava al llindar del segle XX en un estat crític després de les guerres de l'opi i de la irrupció forçada dels europeus en el mercat i en el territori xinès. Els europeus -encapçalats pels britànics- es van atorgar concessions territorials en règim d'extraterritorialitat -com ara la colònia britànica de Hong Kong-, van exercir un control sobre elements clau com ara la xarxa dels ferrocarrils xinesos i van estacionar exèrcits al continent amb tropes a l'espera de possibles intervencions. L'emperador xinès es trobava presoner en el seu propi imperi, tancat i aïllat a la Ciutat Prohibida de Beijing.

La pèrdua del domini de l'illa de Taiwan l'any 1895 va obrir un llarg període convuls de dècades de revoltes, de guerres intermitents i de pèrdues d'integritat territorial en mans japoneses i europees, un període que s'allargaria encara des de l'aixecament antiestranger dels bòxers del 1900 fins al final de la segona guerra mundial i el triomf de la revolució comunista de Mao Zedong el 1949.

Els cinquanta anys de domini colonial japonès de l'illa de Taiwan (1895-1945) van topar amb una inicial i limitada resistència guerrillera; però quan els japonesos van oferir l'opció d'emigrar o de romandre com a ciutadans estrangers, només uns pocs milers dels gairebé tres milions de taiuanesos van optar per marxar, mentre la resta optava per convertir-se en ciutadans de l'imperi japonès. D'altra banda, van sorgir alguns moviments populars taiuanesos que van aconseguir que durant la dècada dels anys 30 es formessin consells consultius locals amb una representació mínima de la meitat de membres taiuanesos. Mentre les èlites cultes mantenien discretament la seva fidelitat a la cultura tradicional xinesa, les noves generacions formades en un sistema educatiu japonès veien el seu triomf social i acadèmic lligat a la presència colonial japonesa. En aquest context no ens han d'estranyar gens declaracions com les que recentment ha efectuat l'actual president electe de Taiwan, Lee Teng-hui, en les que manifestava que fins als vint-i-dos anys ell havia estat un ciutadà japonès i se'n orgullia, de la mateixa manera que ha declarat en diverses ocasions que parla millor el japonès que no pas el mandarí. També el cap de l'oposició independentista, Peng Ming-min, líder del *Minjindang* (Partit Democràtic Progressista), pertant a una d'aquelles famílies que durant la dominació japonesa va adquirir un alt estatus social i cultural.

Durant la seva presència colonial a Taiwan, els japonesos van emprendre un programa de modernització: van eliminar la majoria de les malalties tropicals que fins llavors havien assolat l'illa, van establir un sistema d'educació elemental i van iniciar reformes fiscals, agrícoles i comercials. El resultat va ser que a finals dels anys 30 els ingressos per càpita del Producte Nacional Brut s'havien duplicat i que el 1945 la població havia augmentat fins a 6 milions. Taiwan es va convertir en una base industrial de la maquinària militar imperial japonesa. Amb la declaració japonesa de guerra a Xina l'any 1937, l'expansió cap al sud-est asiàtic i l'entrada en la segona guerra mundial, aquests processos d'industrialització taiuanès es va accelerar. Tanmateix, els bombardeigs sistemàtics a què les forces militars nordamericanes van sotmetre l'illa durant

l'última fase de la segona guerra mundial van destruir en bona mesura aquestes infraestructures industrials.

La Xina de Mao Zedong i la de Chiang Kai-shek

En finalitzar la segona guerra mundial les forces de la República de Xina van retornar a Taiwan, que recuperava així el seu estatut de província xinesa. Després de dècades de caos intern, de guerres amb el Japó i enmig de la guerra civil amb les comunistes de Mao Zedong, la nova administració provincial de la República de Xina acabada d'arribar a Taiwan del continent va ser en un primer moment incapaç d'igualar l'eficàcia i la prosperitat econòmica que havien caracteritzat les últimes dècades de la presència colonial japonesa a Taiwan. Les èlites taiwaneses veien en perill les seves prerrogatives, mentre sorgien arreu de l'illa animadversions i friccions amb l'estil autoritari dels nous dirigents continentals.

A principis de 1947 milers de taiwanesos es van sublevar a gairebé totes les poblacions de l'illa ferint i matant un total de més de 1000 nous contingents continentals (*waishengren*), exigint la retirada de l'exèrcit xinès de l'illa i que els membres del govern provincial fossin escollits entre els seus habitants i no entre dirigents aportats pel continent. Es tracta dels anomenats "incidents del 28 de febrer" (coneguts a Taiwan amb el sintètic i eufemístic nom d'*ererba*, és a dir "dos dos vuit"). Davant la impossibilitat de sufocar la rebel·lió, les autoritats locals van rebre reforços militars del continent. La repressió de l'alçament es va saldar en un total d'entre 10.000 i 20.000 morts, -o més encara- segons les fonts. A partir d'aquell moment s'obre el període de l'anomenat "terror blanc", un període de severa repressió basat en el manteniment ininterromput durant dècades de la llei marcial, un període que es va saldar amb milers de víctimes i de confinats i torturats en presons.

L'any 1949, amb el triomf de la revolució comunista i l'arribada al poder de Mao Zedong, més de dos milions de xinesos derrotats, membres de l'exèrcit blanc, funcionaris i membres i simpatitzants del *Guomindang* -el partit nacionalista liderat per Chiang Kai-shek- van fugir des de Nanjing cap a Taiwan. Aquesta important migració d'èlites xineses continentals a Taiwan va confirmar la subordinació política, econòmica i cultural de la població autòctona de l'illa. Durant les dècades següents, Taiwan va ser regida per una dictadura militar que posava tot el seu esforç en modernitzar i enfortir l'illa per convertir-la en un bastió des d'on reconquerir el continent, amb el suport i la protecció dels Estats Units d'Amèrica, un suport formalitzat en l'acord de 1954 que assegurava militarment la pervivència del règim de Chiang Kai-sehk.

La imposició a Taiwan del mandarí -del dialecte de Beijing- com a llengua estàndard en totes les esferes de la vida pública i la repressió de la variant taiwanesa de la parla *min* (*minnanhua*), pròpia també de l'àrea veïna del sud del Fujian, com també de qualsevol altra manifestació cultural o d'identitat diferenciada taiwanesa responia a la voluntat tant d'esborrar qualsevol traça d'influència japonesa com sobretot a la voluntat de transformar Taiwan en la República de Xina, en la reserva de la legitimitat xinesa davant la "facció rebel comunista" del continent..

Durant les dècades següents Taiwan va entrar en un procés accelerat de creixement econòmic, mantenint un ritme mitjà de creixement del 9% durant més de quaranta anys. Hi ha qui ha atribuït aquests processos de creixement espectaculars a les grans injeccions financeres i tecnològiques que els nordamericans van administrar a Taiwan, al mateix temps que la protegien de l'amenaça militar continental amb la setena flota. Però a aquest factor inegablement decisiu, cal afegir-hi el manteniment parcial de les infraestructures bastides en el període japonès, la concentració d'èlites cultes formades en el continent i el factor cultural del que l'antropòleg Robert Redfield va anomenar "la petita tradició", és a dir tot aquell conjunt de característiques i de costums quotidians que defineixen els pobles sinitzats: cohesió familiar, alta capacitat de treball, estalvi i frugalitat, respecte a l'autoritat, familiaritat amb el mercat i amb la burocràcia...

L'any 1949 -any en què s'alçà l'anomenat teló de bambú que dividia Xina i Taiwan en funció del sistema polític imperant (comunista-capitalista)- es va obrir un llarg període de guerra freda a l'estret de Formosa: cap de les dues Xines reconeixia l'existència legal de l'altra i s'atorgava a si mateixa la legitimitat històrica. I totes dues xines insistien en la seva propaganda oficial en la necessitat de reconquerir el territori enemic. Per a la República Popular de Xina, Taiwan no era res més que una província rebel; mentre que per a Taiwan, la República Popular Xina no era res més que una facció de revoltats comunistes. Les tensions latents es van concretar en esporàdics i rutinaris bombardeigs des del continent a les petites illes taiwaneses de Mazu i Jiamen (Matsu i Quemoy), molt properes a la costa continental. Entre aquesta mena d'incidents destaquen els bombardeigs que Mao Zedong va perllongar durant setmanes l'estiu de 1958 amb la intenció no tant d'emprendre cap acció seriosa de conquesta de Taiwan, com de jugar la geoestratègia a tres bandes amb Krushev y Eisenhower. De fet Mao Zedong, el líder de la revolució que havia empès Chiang Kai-shek cap a l'illa de Taiwan mai va fer cap esforç seriós per recuperar el control de l'illa. Al respecte declarà que podia esperar cent anys a fer-ho.

Fins l'any 1971, el règim taiwanès de Chiang Kai-shek va ser, amb el nom de República de Xina, l'únic representat oficial a l'ONU de la sobirania i de la legitimitat xinesa internacionalment reconeguda. A partir de l'Assemblea General de l'Onu del 25 d'Octubre de 1971, va ser la República Popular de Xina de Mao Zedong qui va passar a formar part d'aquest organisme internacional, mentre Taiwan en quedava exclosa.

Aquest canvi en l'escenari internacional deriva directament del viratge radical en l'estratègia nordamericana davant la qüestió xinesa. L'entesa entre Richard Nixon i Mao Zedong va donar com un dels primers fruits el procés de reconeixement internacional del règim de Beijing. L'any 1972, Nixon i Mao signaven el Comunicat de Shanghai, on s'explicitava que de Xina només n'hi ha una, i Taiwan en forma part. Des d'aquell moment, són pocs els països -i en la seva majoria petits estats del tercer món- els que, lliures de les pressions de la República Popular de Xina, reconeixen diplomàticament l'existència de Taiwan com a estat, que ha vist així reduïda la seva presència en l'esfera internacional al manteniment d'actives oficines comercials i culturals a les principals capitals

del món i a la participació en organismes internacionals d'ordre econòmic i comercial.

A la dècada dels vuitanta, els processos paral·lels de reforma econòmica i apertura internacional de la Xina continental i de transició democràtica a Taiwan va conduir a un desgel en les relacions als estrets de Formosa. També en aquest escenari, l'arribada de la modernitat líquida tant a la Xina com a Taiwan posava en moviment un problema enquistat: l'herència petrificada durant unes quantes dècades d'un conflicte del passat començava a erosionar-se amb el pas dels nous corrents del present.

Des de 1987 els taiwanesos van començar a poder viatjar i invertir a la Xina continental, això va comportar l'entrada massiva de capital taiwanés a Xina i la deslocalització d'una part important de la seva indústria, es van produir els primers moviments de negociació de cara a la futura reunificació, però al mateix temps va significar el sorgiment a Taiwan d'una significativa tendència política contrària al retorn a una sobirania xinesa continental. A principis de la dècada de 1990 es donava una conjuntura d'aproximació i d'increment de relacions entre la Xina continental i Taiwán. Es van obrir negociacions i es van crear a banda i banda de l'estret de Formosa sengles organismes no governamentals encarregats de vehicular les converses "semioficials" entre la República Popular Xinesa i la República de Xina (Taiwan).

A mitjan dels anys noranta el clima d'entesa i negociació sobre aspectes concrets de la relació sino-taiwanesa (comerç, comunicacions, turisme, migració...) es van interrompre. A Taiwan guanyava força la idea de consolidar una societat distinta i postposar indefinidament la reunificació. La Xina continental adoptava posicions amenaçadores: va reiterar el gest de fer maniobres militars prop de les costes de Taiwan per pressionar l'opinió pública taiwanesa en diferents conteses electorals. Aquesta va ser una estratègia letal.

Com més amenaçava la Xina, més sobiranista i contrària a la reunificació es tornava la resposta electoral taiwanesa, també ajudada per la divisió interna del *Kuomintang*, el partit nacionalista xinès, partidari d'una reunificació a mig termini. Entre els anys 2000 i 2008 va governar Taiwan el Partit Democràtic Progressista, de posicions sobiranistes, contràries a la reunificació amb la Xina, liderat per Chen Shui-bian. Un cop en el poder, els independentistes taiwanesos van moderar la retòrica per evitar la provocació directa a Pequín, però van impulsar un procés de creació d'una identitat diferenciada i de reformes legals per crear les bases d'un Taiwan irreversiblement independent, sense perspectives de reunificació.

Fins a les eleccions taiwaneses de la primavera de 2004 les anàlisis oficials de Pequín havien considerat que el pas pel poder dels "independentistes" de Chen Shui-bian era un episodi passatger que no superaria un mandat. Es tractava d'esperar temps millors. La renovació del mandat de Chen Shui-bian i el substancial augment de la seva base electoral van sembrar l'estupor en els cercles dirigents xinesos que van modificar l'estratègia. Per una banda, el març de 2005 la Congrés Nacional del Poble va aprovar a Pekín la Llei d'Unificació Nacional que donava cobertura legal a una intervenció armada davant

qualsevol intent secesionista taiwanès. En clau interna significava un pas més en la presa de decisions col·legiades en la cúpula del poder, per estalviar lluites faccionals, improvisacions i personalismes. La llei era també un avís per a navegants. Es tractava d'un avís dirigit tant a la societat taiwanesa i a la seva classe política com a Estats Units, Japó i qualsevol altre aliat potencial.

Un cop marcada la línia de foc que no es pot travessar, en paral·lel a aquesta llei d'unificació que deixa clara la intransigència xinesa davant de qualsevol canvi legal taiwanès que signifiqués una declaració més o menys encoberta d'independència, la Xina ha decidit canviar el seu discurs, mostrar una cara amable i conciliadora, buscar ponts d'entesa a curt termini, acceptar la premissa inicial taiwanesa d'avançar en els contactes econòmics i socials concrets, i deixar per més endavant els aspectes polítics.

Les eleccions taiwaneses de l'any 2008 han donat un tomb a la situació: la crisi del Partit Democràtic Progressista, marcada pels casos escandalosos de corrupció dels seus dirigents, ha afavorit el retorn al poder del *Kuomintang*, liderat per Ma Ying-jeou, que ha obert un nou cicle de relacions amb la Xina, marcat per la fluidesa, la bona sintonia i el pragmatisme: com a primer pas d'aquesta nova situació, s'ha obert la circulació de persones i mercaderies per avió i per vaixell de forma àmplia i regular.

En els diferents sondejos d'opinió realitzats al llarg dels anys a Taiwan sobre el problema de la reunificació, s'hi imposa de forma invariable, en un percentatge que varia entre un 70-80% , l'opció que propugna el manteniment a mitjà termini del *status quo* actual: es rebutja per igual la reunificació a curt termini sota la consigna d'*un país dos sistemes* i la opció independentista.

Taiwan és de fet un país independent, amb la seva moneda, el seu passaport, el seu exèrcit i el seu cos administratiu, polític i judicial totalment independent. Només en l'esfera internacional la seva consideració com a Estat sobirà es troba en una situació delicada, només reconeguda per unes poques desenes de països, i fora de les principals institucions internacionals, com ara la ONU.

De moment els fets concrets i tangibles són que al novembre del 2002 Xina es va convertir en el primer mercat d'exportació per a Taiwan, desplaçant als Estats Units en aquest primer lloc. Dos anys més tard, el 2004, en plena consolidació de Chen Shui-bian en el poder de Taipei, les exportacions taiwaneses a Xina van augmentar un 27,2%, i han arribat a representar ja un 25,8% del total de l'exportació taiwanesa internacional en relació a l'any anterior. Les relacions econòmiques no han deixat de créixer.

Durant els primers sis mesos de l'any 2008 el volum del comerç bilateral entre Taiwan i la Xina va pujar a uns 56.100 milions de dòlars americans, cosa que representa un augment del 23,1 per cent en comparació de la xifra registrada en el mateix període de l'any anterior. Taiwan és el setè soci comercial de Xina, el vuitè mercat d'exportacions de Xina i la cinquena major font de les seves importacions, mentre que la Xina s'ha convertit en el soci comercial més important de Taiwan i la font més gran del seu superàvit comercial.

La lògica econòmica, social i cultural treballa de forma continuada en la direcció d'una progressiva implicació sino-taiwanesa, però les fórmules polítiques per articular aquesta implicació entre els dos costats de l'estret de Formosa arrossegueu divergències de model polític, herències històriques i repercussions geoestratègiques que ho compliquen tot.

La incertesa sempre hi és, i les prediccions en aquest punt són especialment arriscades. Tanmateix, els canvis dels últims anys apunten ja en el present en una direcció d'entesa entre la Xina i Taiwan, d'enfortiment de lligams concrets i de treball discret en la direcció de concretar fórmules de reunificació a llarg termini, que no impliquin cap pèrdua substancial de sobirania per a Taiwan, ni cap alteració política al continent, més en una línia confederal que no pas en els models d'assimilació que fins ara es posaven sobre la taula. Així ho indiquen, tant el nou escenari polític taiwanès com el fet les autoritats xineses de Pequín hagin pres consciència que tensar la corda no els convé gens, que una reunificació forçada no els duu enlloc, i que en realitat és a Pequín a qui menys li convé una reunificació a curt termini: introduiria a la Xina una entitat política plenament democràtica i gens submissa, que podria crear efectes de contagi i de perturbació incontrolables, molt més complicats de gestionar i d'aïllar que els que es generen a Hong Kong, on les coses els van raonablement bé a les autoritats de Pequín, però on la societat civil defensa amb fermesa i sense ambigüitats qualsevol ingerència xinesa en la direcció de retallar drets civils o polítics, i on l'impuls democràtic ha aconseguit imposar un calendari de plena democratització que es desplegarà al llarg dels propers anys.